

Universal Declaration of Human Rights - Romani, Balkan

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

SA THEMENQI DEKLARÀCIA E MANUSIKANE HAKAJENQIRI

Anglivak

Dikhindor so o prinzaripen e manušenqe somandrune demnimnasqoro thaj e barabar aj bixasaraver hakaja savorre zenenqere and-i manušíkani famělia si i bàza e mestimnasqi, e ćaće krisaqi aj e aćhōmnasqi and-i lùmia,

Dikhindor so o bango prinzaripen thaj o uštavipen e manušíkane hakajenqo ligarde zi nesave zuklimata, save dukhaven o ilo ta o vogi e manušíkanimnasqo,

Dikhindor so o avipen jekhe lumiaqo, anda savi e manuša šaj vakeren aj paćan mestes so mangel thaj anda savi nanaj te ovel dar aj ćororipen, si i maj opruni aspirćia e manušesqiri,

Dikhindor so si trebutno te ovel jekh kanon rakhimnasqe e hakaja manušíkane, te na ovel o manuš ligardo, sar maj palutni zor, and-o maripen mamuj- tirńnia thaj o uštavipen,

Dikhindor so si trebutno te luludōn amalikane relàcie maškar-e nàcie e lumiaqe,

Dikhindor so e sela e Unisarde Themenqoro palem afirmisarde and-o Baro Lil so paćan and-e manušíkane bazutne hakaja, and-o demnipen aj molipen sarkole manušíkane zenesqo aj and-o barabaripen maškar-e murša aj zuvlā thaj so akala sela ćaćes mangel te spiden o socińflo zamavipen aj te resen laćheder standńrdā zivimnasqe and-jekh bareder mestipen.

Dikhindor so e Thema-somdasne xale sovli te ristāren, and-o sombutipen e Unisarde Themenćar, i sathemenqi aj ćaćutni pativ thaj i realizćia e manušíkane hakajenqi aj e bazutne mestimatenqi,

Dikhindor so jekh khetano xaćaripen akala hakajenqo aj mestimatenqo si zorales importńnto te realisavel akaja sovli,

Akana, akalaear

o Generalo Kidipen

del avri akaja sathemenqi deklaràcia e manušíkane hakajenqiri, sar jekh khetano standard savorre selenqe, naciēqe aj Themenqe, zi kaj te savorre zene aj organizàcie e dostimnasqe, dikārindor godāēe akaja Deklaràcia, keren buti, siklārīmnaća thaj edukaciaća, te vazden i pativ karing akala aj mestimata thaj, themutne aj maškarthemutne progresivone akcienćar, te ristāren lenqo sathemenqo aj ćaćo prinzaripen aj realizćia, vi maškar-e manuša e Themenqe-somdasnenqe, vi maškar-e manuša, save ziven and-e phuvā tela lenqo vast.

1

Savorre manuša biandōn meste thaj barabar k-o demnipen aj k-e hakaja. Si len godi aj somzanipen thaj si len te trāden pen jekh karing o aver and-o vogi e phralimnasqoro.

2

Sarkon šaj te rñdel pesqe ja averenqe savorre hakaja aj mestimata, save si mothovde anda akaja Deklaràcia, biumblavdes kotar-i ràsa, i rang e morthäqi, o sèkso, i čhib, i religia, i politikani ja aver opìnia, i socialo ja aver origìna, o barvalipen, o biandipen ja aver status.

Avridoles nanaj te kerdòl ulavipen p-i bàza e politikane, krisikane ja maškarthemutne statusqiri e phuväqesqiri ja e teritorűqesqiri, kaj perel o zeno, sar te ovel akava status : and-o umblavipen ja na, tel-o vast averesqo ja na, avtonòmo ja na thaj limitisardo ja na k-o suvrenipen.

3

Sarkas si les hakaj te zivel thaj te zivel sar mesto ta sarbar zeno.

4

Nikon nanaj te astardòl ja dikärdòl and-o sklavipen ta robipen: o sklavipen thaj o kinipen ta bikinipen e robonenqo si rokhlo tela savorre fòrme.

5

Nikon nanaj te dukhavdòl torturača ja punimatenčar ta tradimatenčar, save si zuklane, bimanušikane ja telären les sar manuś.

6

Sarkas si les hakaj te prinzardòl sakaj ta sakate sar jurikano zeno.

7

Savorre si barabar angl-o kanon thaj si len hakaj bi diskriminaciaqo te rakhlòn barabar tar-o kanon. Savorren si len hakaj te rakhlòn barabar mamuj savorri diskriminàcia, savi phagel akaja Deklaràcia, thaj mamuj savorri akharipen asave diskriminaciaqe.

8

Sarkas si les hakaj te ròdel efektìvo mažutipen k-e kompetènto krisä e Themesqe kana kerdòl vareso, so phagel e bazutne hakaja, save si prinzarde lesqe and-i konstitùcia ja and-o kanon.

9

Nikon nanaj te astardòl, dikärdòl phandlimnasëe je našärdòl arbitrar.

10

Sarkas si les hakaj, and-o sasto barabaripen, te šundòl publik thaj bixoxavnes tar-jekh kris biumblavdi aj birigutni, savi lel decizia vaša lesqe hakaja ta dutä ja vaša varesave kriminřlo akuzàcie mamuj lesëe.

11

1. Sarkas, savo akuzisavel so kerdas nasulipen, si les hakaj te bućjòl bidošalo, zikaj lesqi doś ni arakhlòl prufisardi and-jekh publǵko kris, anda savi si ov grantisardo pa savorre riga te šaj rakhel pes.

2. Nikon našti te punisavel kerimatenqe ja bikerimatenqe, save, odovaxt kana ondile, na mangel sas punisarde. Vipalčhande nikon nanaj te punisavel maj but kobor sas i puni odovaxt kana i doś sas

kerdini.

12

Nikasqe našti te kerdön arbitraqro hamimata and-o zenutno zivipen lesqo, and-i familia lesqi, and-o kher lesqo ja and-i korespondencia lesqi; našti te kušlön lesqi pativ aj lesqi reputacia. Sarkas si les hakaj te ovel rakhlo mamuj asave hamimata ja asave kušimata.

13

1. Sarkas si les hakaj te phirel thaj bešel mestes and-o Them kaj zivel.
2. Sarkas si les hakaj te zal tar savorre Themesear, vi pesqeresear, thaj te irinel pes palpalem and-o po Them.

14

1. Sarkas si les hakaj te rödel thaj te arakhel and-e aver Thema rakhipen mamuj i persekucia.
2. Akava hakaj našti akhardöl and-e sure kana o našlo ćaces kerdä nasulipen, savo nanaj politikane karakteresqo ja savo si mamuj-e principe ta resa e Unisarde Themenqere.

15

1. Sarkas si les hakaj te ovel les themutnipen.
2. Nikasqe našti te lel pes zoräća lesqo themutnipen ja lesqo hakaj te paruvel mestes po themutnipen.

16

1. So pherde e berša pekimnasqe, e muršes ta e zuvlä si len hakaj te prandinön thaj te temelisaren jekh familia. Si len barabar hakaja karing-o prandipen, and-o prandipen thaj kana phaglilo o prandipen.
2. Äaj te phandlöl prandipen numaj kaan o zamutro aj i bori, sol duj meste- aj pherde-godäća, mangel te len pen.
3. I familia si i naturälo aj bazutni elementa e dostimnasqi thaj si la hakaj te rakhlöl tar-o dostipen aj tar-o Them.

17

1. Sarkas si les hakaj, vi zenutnes, vi som averenćar, te ovel les theripen.
2. Nikasqe našti te lel pes zoräća ja arbitrar lesqo theripen.

18

Sarkas si les hakaj vaš-o mesto godisaripen, somzanipen thaj religia aj paćapen; and-o manaipen akala hakajesqo, šaj te paruvel mestes pi relëgia ja paćapen thaj šaj mestes, kñrkorro ja som averenćar, publik ja privat, te trëdel pi religia ja po paćapen siklärimnaća, praktikaća, kultonenćar thaj ritualone aćarenćar.

19

Sarkas si les hakaj vaš-i mesti opënia thaj mothovipen; and-o manaipen akala hakajesqo, šaj bipučhlo te dikärel pe opënie thaj te ròdel, te lel ta te buxlärel informäcia ta idëe prdal sarsave mëdia, so mangel, bidikhle e Themnqe barrä.

20

1. Sarkas si les hakaj te kidinöl averençar aj te kerel lençar asociäcie bićingardo.
2. Nikon našti te čhivel pes zoräca and-jekh asocićicia.

21

1. Sarkas si les hakaj te čhivel vast and-o ravipen pesqe Temsqo, ja direkt, ja pal-e bićhalde, save si alosarde mestes.
2. Sarkas si les hakaj te resel, barbarimnasëe, and-e publuko butä pe Themesqe.
3. Odova so mangel e themutne si i bāza pe savi bešel o avtorite e ravimnasqo thaj si te mothovdöl prdal bixoxavde alosarimata, save kerdön periodik, barabar savorrenqe, garavdevasteća ja prdal jekh aver meste-alosarimnasqi procedūra.

22

Sarkas, sar somdasno e dostimnasqo, si les hakaj te istemal o sociälo ristipen; šaj te realisarel pe ekonomikane, sociälo ta kulturälo hakaja, save si trebutne lesqe demnimnasqe thaj lesqe personalinasqe meste zamavimnasqe. Akaja realizäcia kerdöl nais e themutne ta maškarthemutne sombutimnasqe, dikhindor sar si i organizäcia savorre Themesqi thaj kobor šaj te del.

23

1. Sarkas si les hakaj te kerel buti, te alosarel mestes pi buti, te oven les bibange aj basutne kondicie butäqe thaj te ovel rakhlo mamuj-o bibutäripen.
2. Savorren si len hakaj, bi nisave diskriminaciaqo, te len barabar pokinipen barabare butäqe.
3. Sarkas, savo kerel buti, si les hakaj te ovel pokindo bibange aj basutne čhandeća, so te ristärel pesqe aj familiaqe normřlo zivipen and-o manušikano demnipen. O pokinipen lesqo šaj te kompletisavel, kana si tebutno, avere xaingenëar kotar-o sociälo rakhipen.
4. Sarkas si les hakaj te temelisarel sindikāta, ja te ovel somdasno anda laëe, te rakhel pe interëse.

24

Sarkas si les hakaj te dinglöl aj te xodinël, viz lesqo ciro e butäqo si te ovel godäver limitisardo thaj si te lel periodik pokindo mesto vaxt.

25

1. Sarkas si les hakaj te zivel adala standardoëe, savo si basutno lesqe ta lesqe familiaqe sastimnasqe aj baxtaqe: te oven les xaben, gada uraimnasqe, kher bešimnasqe, medikřlo aj sociälo mažutipen; si les hakaj vi te ristöl lesqe mažutipen and-e sure bibutärimnasqe, nasvalimnasqe, bizoralimnasqe, phivlimnsaqe, phurimnasqe thaj and-e aver sure, kana xasardile lesqe xainga pokinimnasqe tela trujalimata avri lese mangimnasëar.
2. E dien thaj e čavorren si len hakaj te mažutisaven special. Sa e čavorre, te oven biande prandime ja biprandime dadesër ta diaëar, si len ikano socälo rakhipen.

26

1. Sarkas si les hakaj pal-o siklōpen ta i edukàcia, save si dine bi lovenqo, sadorres and-i strautni aj bazutni skòla. Edukàcia stratutni si dutisardi. Texnikano ta profesionàlo siklāripen mangel buxlārdo bute manušenqe; o oprutno siklōpen si te ovel putardo savorre manušenqe barabarimnasœe ta numaj p-i bàza lenqe aštimnasqi.

2. O res edukaciaqoro si te luludōl lošales o manušíkano personalipen thaj te zorārdōl i pativ karing-e manuškane hakaja ta bazutne mestimata. Isi te spidel o halāripen, i toleríncia ta o amalipen maškar savorre nície, raciàlo aj religiàlo grùpe; vipalčhande si te zamavel e aktivimata e Unisarde Themenqere vaš-o dikāripen e ačhimnasqo.

3. E dades aj e dia si len o angluno hakaj te alosaren savi adukàcia si te del pes lenqe čhaven.

27

1. Sarkas si les hakaj te del vast aj pikho mestes and-o kulturàlo zivipen e khetanimnasqo, te lošanōl e manušíkane kreaciør thaj te lel kotor e zantrimnasqe progresosøar ta lesqe animata.

2. Sarkas si les hakaj te oven rakhle moral aj material lesqe interèse, save thāvden kotar savorri zantrimnasqi, literaturaqi ja aver kreàcia lesqe godāqi ja vastenqi.

28

Sarkas si les hakaj te ovel and-i lùmia asavi sociàlo ta maškarthemutni sistèma, anda savi šaj realisaven total e hakaja ta mestimata sar dine anda akaja Deklaràcia.

29

1. Sarkas si les dutā karing-o khetanipen anda savo ov šaj te resel o mesto aj sasto zamavipen pe personalimnasqo.

2. And-i realizàcia pe hakajenqi ta mestimatenqi, sarkon si te ovel limitisardo numaj pal-i decìzia e kanonesqi thaj numaj odobor te prinzardòn aj te respektisaven e averenqe hakaja ta mestimata; avec limìte šaj te thāvden numaj kotar-e bixoxavne mangimata e moralaqe, e publikone ačhimnasqe thaj e generalone lačhimnasqe jekhe demokratikone dostimnasœe.

3. Akala hakaja ta mestimata našti nisar te realisaven mamuj-e resa ta principe e Unisarde Themenqere.

30

Khanć akala Deklarícia našti te interpretisavel sar dispozècia savi mukhel. Them, grùpa ja zenes te stratisarel varesavo aktivipen ja te kerel vareso mangindor te uštavel ja phagel e hakaja ta mestimata, save si dine avri akate.
